

Groen onderwijs anticipeert op marktontwikkelingen

THEMA Het platteland als ideale leef- en werkomgeving. Een plek waar je al het maakbare in het leven kunt loslaten. Waar je naar hartenlust geniet van de ruimte en het ritme van de natuur. Multifunctionele landbouw is het antwoord op deze behoefte. De Groene Kennis Coöperatie (GKC) verankert deze vorm van landbouw stevig in het bestaande beroepsonderwijs. Met opleidings-trajecten voor recreatie, zorg, educatie, agrarische kinderopvang en natuur.

Multifunctionele landbouw als gat in de markt is niet nieuw. Ruim tien jaar geleden ontdekte een handvol pioniers allerlei nieuwe product-marktcombinaties die vanuit cultuur, locatie en veelzijdigheid van het agrarisch bedrijf meerwaarde konden bieden aan de maatschappij. Toen al ontstonden er concepten, zoals de boerenlandwinkel en zorgboerderijen. Hoewel de traditionele land- en tuinbouwopleidingen nog steeds het meest geliefd zijn, groeit de maatschappelijke betekenis van multifunctionele landbouw. Ook ontdekken steeds meer traditionele landbouwbedrijven dat zij hun veehouderij-, akkerbouw- of tuinbouwbedrijf kunnen uitbreiden met zorglandbouw, recreatie, agrarische kinderopvang, boerderijeducatie, agrarisch natuur- en landschapsbeheer en de productie en verkoop van streekproducten.

GKC-programmateam

‘Om goed te kunnen anticiperen op de huidige markt vraag moeten we opleidingen aanbieden met relevante kennis en vaardigheden voor multifunctioneel ondernemerschap’, vindt Ron Methorst, programmaleider CAH in Dronten. ‘Daarom startten we in 2009 het GKC-programma Multifunctionele Landbouw. Vanuit een klein projectteam

waaraan diverse (opleidings)instituten zijn verbonden, zoals AOC-Friesland, Groene Welle, Helicon, Taskforce Multifunctionele Landbouw en WUR-PPO, werken we aan verbreding en verdieping van het huidige scholing- en trainingsaanbod.’ Partner Marjo Baeten, programmaleider Hogeschool HAS Den Bosch, vult aan: ‘Samen realiseren we lesmateriaal, verzorgen we hoorcolleges en vindt er intensieve kennisuitwisseling tussen docenten plaats. Sinds 2010 bestaat er zelfs een netwerk van docenten binnen het groene onderwijs en doen we zaken met ruim honderd docenten in het mbo en hbo.’

Inventarisatie

Toen de vraag naar opleidingsmogelijkheden voor multifunctionele landbouw werd neergelegd bij de GKC, ging het projectteam direct aan de slag in verschillende deelgebieden. ‘We begonnen met een inventarisatie’, vertelt Baeten. ‘En onderzochten in hoeverre multifunctionele landbouw leeft bij hbo- en mbo-instellingen, en op welke manier zij dit thema verweven in hun opleidingsaanbod. Zijn er nieuwe opleidingsvarianten nodig of alleen aanvullende modules? Bij de meeste groene scholen past multifunctionele landbouw goed in het bestaande cursusaanbod. Neem

Hogeschool HAS Den Bosch. Voor een opleiding als platteland vernieuwing is het heel logisch dat studenten meer leren over ondernemen op het platteland. Maar ook bij opleidingen als food & design, dier- en veehouderij of agribusiness zou het prominent in het curriculum moeten zitten. En dat is nog niet altijd het geval.'

Nieuwe opleidingen

'In de nieuwe modules willen we aanvullende competenties, zoals gastheerschap, communicatie en verkoopvaardigheden, verankeren in ons onderwijssysteem. Met andere woorden: groen en niet-groen onderwijs koppelen', benadrukt Ron Methorst. 'Op mbo-niveau ontwikkelden we in samenwerking met zeven agrarische opleidingscentra (AOC's) een nieuwe opleiding, gericht op het werken in de zorglandbouw. Al in het eerste lesjaar volgen ruim tweehonderd studenten deze opleiding. Op dit moment verkennen we de kansen voor een nieuwe opleiding: groene onderwijs-assistent. Daarnaast zien we dat de opleidingen rond de interactie tussen stad en platteland groeien, zoals stad en streekontwikkeling bij HAS Den Bosch en natuur, economie en leefomgeving bij CAH Almere. Diezelfde ontwikkeling zien we bij het mbo-onderwijs.'

Koppeling tussen beleid en praktijk

'Binnen de opleidingen staat de koppeling tussen beleid en praktijk centraal', vervolt Methorst. 'Zeker bij leer-werktrajecten voor groepen jongeren die moeite hebben met vaste lesroosters in het reguliere onderwijs. Ook zij moeten

De Groene Kennis Coöperatie (GKC) is het samenwerkingsverband van de groene onderwijsinstellingen voor wetenschappelijk en beroepsonderwijs, het onderzoeksinstituut DLO en de Vereniging Buitengewoon Groen. De GKC omvat ongeveer 120 schoollocaties en 75.000 leerlingen. Meer informatie: www.gkc.nl. Of volg GKC op Twitter: @multilandbouw.

de kans krijgen een mbo-diploma te halen. Hoewel in de praktijk blijkt dat bijvoorbeeld Wajongers hun fundamenteen terugvinden op zorgboerderijen, is het voor hen lastig om aan de nodige startkwalificatie te voldoen. Samenwerking tussen zorgboeren en onderwijs botst nu nog met bestaande schoolstructuren. Hier zijn innovatieve oplossingen nodig.'

Startende ondernemers

Het aantal onderwijsinstellingen dat hun opleidingsaanbod wil uitbereiden of verdiepen met aan multifunctionele landbouw gerelateerde vakken, groeit. Baeten: 'Voor studenten die in die richting verder willen zouden we graag een extra verdiepingsslag willen maken. Bijvoorbeeld door toegepast onderzoek beschikbaar te maken voor onze hbo-studenten of interessante stages en afstudeeropdrachten te bieden.' Methorst vult aan: 'Daarnaast willen we in beeld blijven voor startende ondernemers. Voor hen ontwikkelen we diverse bijscholingscursussen, zoals professionalisering ondernemerschap op zorgboerderijen. Deze cursus is specifiek gericht op ondernemers die willen groeien in hun vakgebied. Ook cursussen kinderopvang, hygiëncode, klantvriendelijkheid en zorglandbouw schieten als paddenstoelen uit de grond.' Momenteel werkt het GKC tevens aan samenwerkingen met het niet-groene onderwijs, om studenten in de zorg en hospitality bijvoorbeeld te interesseren voor het boerenbedrijf of platteland als werkomgeving.

Nieuwe samenwerkingspartners

In april 2012 eindigt de Taskforce Multifunctionele Landbouw. 'Ons projectteam gaat nog een jaar langer door. We werken toe naar een ondernemersacademie waarin het totaalaanbod van opleidingen, trainingen en cursussen voor competentieontwikkeling overzichtelijk wordt. Daarna verwachten we dat onderwijsinstellingen de kennis van multifunctionele landbouw zelf kunnen ontsluiten en praktijkgericht maken voor studenten.' Voor zowel Methorst als Baeten wordt dat een spannende tijd. Methorst: 'EL&I is opdrachtgever en subsidieverstrekker van de taskforce. Als dit orgaan wordt opgeheven, valt een belangrijk stuk dynamiek en slagvaardigheid weg. Door nu al op zoek te gaan naar andere samenwerkingspartners, zoals LTO's, proberen we te voorkomen dat we in een vacuüm terechtkomen. Het onderwijs kan de kar niet alleen trekken.'